

**Віта НУДЬГА,**  
майстер виробничого навчання,  
викладач ДНЗ «Міжрегіональне вище  
професійне училище з поліграфії  
та інформаційних технологій»  
м. Дніпро, Дніпропетровська область

## **ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ФАХОВОГО НАПРЯМУ**

Нове покоління освітньо-професійних стандартів фахових молодших бакалаврів побудоване на формуванні компетентностей, якими мають володіти випускники з тих чи інших спеціальностей (інтегральна, загальні та спеціальні). Фокусуючи увагу на цьому факті, при формуванні освітньо-професійних програм підготовки варто брати до уваги не лише теоретичну наповненість їх, а й практичні складові теоретичних знань, що саме і формуватимуть перераховані вище компетентності. Беззаперечно, що вони набуваються здобувачами освіти через практичну роботу або у ході виконання практичних завдань, які базуються на предметних (теоретичних) знаннях і проблемних (ситуативних) питаннях, що треба вирішити. Крім того, за такого підходу до навчання студентів конгломерація складових розширює й саму технологію навчання, яка вчить вирішувати проблемні питання, знаходячи необхідну інформацію, піддаючи її аналізу, систематизації, та пошук оптимального вирішення поставленої задачі (самоосвітня діяльність здобувачів освіти).

Все вище сказане стосується проектної технології навчання, яка сьогодні активно застосовується викладачами як у розрізі подання нового теоретичного матеріалу, так і практичного навчання в аудиторіях чи на базах стейкхолдерів. Актуальність даної технології навчання сформульовано Т.Т.Сілаковою у статті «Проектні технології підготовки студентів»: «Однією з проблем сучасної освіти є те, що випускники відчують деякі труднощі з застосуванням теоретичних знань на практиці. Уміння застосовувати отримані знання, вміння і навички у професійній діяльності не може з'явитися саме собою, цього потрібно навчати. Для вирішення даної проблеми необхідно впровадження в навчальний процес методу проектів» [7].

Питання реалізації проєктної технології навчання знайшли своє відображення в дослідженнях та публікаціях американських педагогів: Дж.Дьюї, В.Кілпатрика, Е.Коллінгса, які працювали на початку XX століття, та у працях сучасних українських дослідників: К.Баханова, І.Дичківської, І.Єрмакова, Г.Ісаєвої, О.Любарської, О.Пехоти, О.Пометун, С.Шевцової.

Суть методу проєктів розкривається одним із провідних вчених-теоретиків, професором Є.С. Полат: «Метод проєктів передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити певну проблему під час самостійних дій з обов'язковою презентацією результатів. Якщо говорити про метод проєктів як педагогічну технологію, то вона передбачає сукупність дослідницьких проблемних методів, творчих за своєю діяльністю» [6, с. 158].

Аналізуючи наукові дослідження та практичну діяльність викладача, можна сформулювати наступні функції проєктного навчання:

1. Навчальна – пов'язана з оволодінням теоретичними знаннями, узагальненням суттєвих фактів науки;
2. Наукова – формування умінь здобувачів освіти вести спостереження, аналізувати досвід, узагальнювати проблему з позицій наукових методів дослідження;
3. Методична – спрямована на розробку системи завдань і системи контролю відповідно до змісту проєкту;
4. Практична – забезпечує набуття здобувачами освіти практичних умінь та навиків вирішення професійних завдань.

Крім того практична цінність проєктної технології навчання визначається ще й таким фактором, що не завжди знання та уміння здобувачів освіти можна відшліфувати під час виконання фахових професійних функцій на базах стейкхолдерів або продемонструвати майстер-класи від спеціалістів конкретного напрямку навчання.

Так, для навчання майбутніх фахових молодших бакалаврів зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» наріжним каменем стає здобуття компетентностей архівістів та архіваріусів. Суть проблеми полягає у тому, що архівна справа на сучасних підприємствах має специфічний процес ведення (з

досвіду вивчення документного середовища стейкхолдерів). Частина підприємств (установ, організацій) вважає її складовою документаційного забезпечення управління, і не надає великої уваги щодо правильного зберігання документаційних матеріалів і, як результат, не призначає окремого посадовця (архіваріуса) для формування архіву суб'єкта господарювання, інколи відсутня відповідної нормативна та організаційна документація щодо ведення архіву. Деякі потужні та значимі підприємств формують власний архів як частину Національного архівного фонду України з подальшим передаванням його на зберігання до архівної установи, у зоні комплектування якої перебувають. З даним суб'єктами господарювання зовсім протилежна ситуація: у них добре налагоджена архівна справа з нормативною та організаційною документацією. Але подібних установ – обмежена кількість, і вони повністю перебувають під наглядом державного архіву. Ще одна частка підприємств, архівні документи яких мають обмежений доступ, і, відповідно, продемонструвати роботу архівного відділу чи технологію комплектування його для здобувачів освіти досить складно, інколи – неможливо.

Результат такої ситуації: треба навчити гарного фахівця, але з невеликим ресурсом залучення до практичного навчання. Саме тому виникла ідея застосувати у межах дисципліни «Архівознавство» проєктну технологію навчання із формуванням та накопиченням продуктів навчання – архівних документів. Робочий план з дисципліни побудований за загальним принципом, де чергуються теоретичні заняття (лекції) та практичні роботи. Саме тематика практичних робіт визначає ті проблемні завдання, які входять до складу навчального проєкту – «формування архіву підприємства».

Як і будь-яку навчальну дисципліну, розпочинаємо із теоретичних лекцій, в ході яких надаємо основні знання здобувачам освіти щодо побудови архівної системи України та архівної справи на конкретних об'єктах господарювання, вивчаємо законодавчу та нормативну базу даної сфери діяльності. Коли сформовані базові знання та понятійний апарат, пропонуємо кожному здобувачу освіти долучитися до проєкту та сформувати віртуальний архів підприємства. Маючи раніше набуті компетентності створення різних видів документів, їх

обробки та підготовки для зберігання, для студентів не складає труднощів сформувати локальні документи архівної діяльності. У ході виконання проєкту, здобувачі освіти отримують і додаткові знання з дисципліни, досліджуючи самостійно різні джерела інформації, аналізуючи зразки документів; знайомляться із вмістом сайтів архівних установ та сайту Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства.

За загальноприйнятими правилами побудови проєктів, здобувачам освіти пропонується у межах проблемного питання здійснити теоретичне дослідження у вигляді рефератів, повідомлень, доповідей, презентацій, а потім сформувати документи, які накопичуються у портфоліо проєкту. Наприклад:

*Проблема:* укладання положення про експертну комісію

*Проблемні питання у теоретичному викладі:*

1. Призначення та функції експертної комісії (ЕК).
2. Склад ЕК.
3. Періодичність роботи ЕК.
4. Документи, що створює ЕК.
5. Функції та місце діяльності Центральної експертно-перевірної комісії,

Експертно-перевірних комісій та експертної комісії.

*Практична частина:* на підставі Типового положення про експертну комісію укласти Положення про експертну комісію «Вашого підприємства», сформувати акт ЕК та протокол засідання ЕК.

Таким чином, дане проблемне питання вирішується здобувачем освіти на основі здобутих знань під час теоретичної лекції, а потім самоосвіти – пошук відповідей на теоретичні питання та виконання практичної частини, знову ж із застосуванням пошукової технології навчання .

Змістові частини навчального проєкту максимально достовірно відтворюють порядок та процес здійснення архівної справи на підприємстві, починаючи від організації діяльності, і закінчуючи аналітичними звітами за даною діяльністю. Тому у здобувачів освіти повністю формуються практичні компетентності за даною теоретичною дисципліною і фаховою діяльністю.

Н.І. Годованець зазначає, що проектна діяльність вимагає від викладача вміння створити умови для розширення пізнавальних інтересів студентів і на цій базі надати їм можливості для самоосвіти в процесі практичного застосування знань. Викладач має бути генератором розвитку інтересів студентів, їх творчого потенціалу [2, с. 47].

Метод проєктів як сучасна педагогічна технологія разом із традиційними методами навчання є найбільш продуктивним, оскільки він у поєднанні з іншими технологіями навчання здатний розв'язати завдання поступового формування й подальшого розвитку самостійного мислення здобувачів освіти, володіння певними інтелектуальними, творчими та комунікативними вміннями, також передбачає їх роботу щодо відбору мовного матеріалу і важливість представлення результатів. Метод проєктів генерує творчий і професійний потенціал випускників, майбутніх фахівців обраної спеціальності.

Джерела:

1. Герлянд Т.М. Методика застосування проектної технології навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – 2018. – Випуск 1 (42). с. 42-45.
2. Годованець Н.І. Проектний метод вивчення іноземної мови [Текст] і Н.І. Годованець // Науковий вісник Ужгород, нац. ун-ту: серія: Педагогіка. Соціальна робота [гол. ред. І. В. Козубовська]. - Ужгород: Говерла, 2014. - Вип. 31. - С. 47-48.
3. Демешко І. Використання проектної методики в курсі «Практикум з української мови». Наукові записки Серія: Педагогічні науки. Випуск 141(II). С. 42-45
4. Мелашенко К.М. Технологія проектного навчання. – Завуч, №13 (271). – Травень, 2006. – С. 12–14.
5. Освітні технології : [навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; за заг. ред. О.М. Пехоти]. – К.: А.С.К., 2004. – 256 с. 11
6. Полат Є.С. Метод проєктів: історія і теорія питання. Шкільні технології, 2006. № 6. С. 43-47
7. Сілаковою Т.Т. Проектні технології підготовки студентів[Заголовок з екрану]. Спосіб доступу: <https://doi.org/10.18372/2411-264X.11.12571>